

1861 febr 13, K. 513 / 581.

Édes Károlydám!

Miért ex apprehensio? Hogy Csak bírálatáért megnehezítetx, attól féltem, megvallom, mert az emberi természetben ferszik, De hogy Vidára tetx jegyzéseimet oly sokon vennéd, azt valóban nem gondoltam. A mi téged illet abban, igye-
kezttem úgy írni, hogy a sejtésnek még árnyékát is kizárjam: a dolgra mond-
tam egyet és mászt, azt hittem hogy az ránk néve egy harmadát. Tanaptól,
hogy alkutásaid együtt egyig te vannak contra: nérd meg körler jobban, s úgy talál-
tod, hogy nem. En mit sem szólvt az ellen, hogy a mire te füstulyt fersztél,
hogy Vidá határozott költői egyéniség. Humora jellemzését is meghagyom,
megengedem, hogy abban a genrebet, melyet te jellemzettél, néhány jó költő-
menyét írt, csupán azt mondom: 1., hogy humora, tárgyában, mélységben new
elég emelkedett 2., hogy a kiutalban vannak hibák, egyenlőtlenségek. Naiv-
páthussát sem bánom, valamin a házi élet gyönyöden comicus vagy
humoros felfogásait sem, it egy verset igen kiemelk, azt a mit te. Söpő
versei köxül egyet föltétlenül dicserék. Epikai költeményeid te sem voltak
sod kielégítőknél, én is ugyanart mondom, csak unálszó motiválva né-
hol. Lyraját pedig egészen meghagyom. Olvasd meg egyszer figyelemmel:
a magad bírálatát, s utána jegyzéseimet: van-e ott oly tökéletes felfog-
zású alkutásidnak? Csak deatrálni akarain kiité, meggyőződésed szerint,
a dicseréssel. A dolgy körtenete ez:

En, ki Vidaról, mint te is, igen jó elővételcsinygyal voltam, megjelent
könyvedt oly csillat vettem volt kezembe, hogy arról - mint reméltem nagy
sípben dicserő - bírálatot fogvt írni, magam. De az olvasás, jegyzétecs
arról győzött meg, hogy bírálatod savanyúbban fog kiállni, mint én
azt Vidára néve kívántam volna. Így hát örömmel vettem érteféltésed
hogy te írt. Azonban nezem, ki a N. Kóponit aprórapedue már elolvast,
sám vólt, a te bírálatod mégis nagyon kedvesen el látott, nem vitat,
sám el letriőmeretemen, hogy egyes művt el ne mondjátz aptal, a mit
magam sajtaltam. Azt kirded: miért adtam a tiedet? 1° mert alar,
sám, hogy Vidaról jobb vélemény is hangzottik, mint a minát én fog-
tam volna adni, 2° mert ex már kért volt. 3° mert én semmit sem tal-
tam oly künvűt abban, hogy ~~egyszerű~~ különbözö vélemények ~~nyilván~~
milyanale egy körknyben. Adtam tehát a tiedet: az első részét csak
egy jegyzéssel, mert azt ott frükigermét lártam. Hogy a huszabb írásé,
lelért is köxüljem, abban megerősítetx a resensu mely az egész fiatal ír-
dalomban első költésed megjelentével lánadt. Ha elhagyom, megkövetnek it,
hogy kiadtam te Doboz fajcsure követ, s íme a festésnécs gyönyömetel-
gei! épen az én kedélycsunak való műlcsécs!

En, ádés barátom, még most, nyilatkozatom után sem tartom a két
véleményt egymás mellett oly megférhetőnek, sem oly compromittálóan rád,
vagy lapomra nézve. Az, ki úgy akar lapot szerkeszteni, hogy csak a magáé,
val teljesen egybehangri véleményét közöljön, kénytelen lesz minden magáé,
ni, mere, kivált oly dolgra nézve, mint az írás, a hány munkatárta, ugyan
annyi elérést fog tapasztalni. Politikában még inkább lehet bizonyos helyen,
ket közzéni ki, melyek ellenében mit se közöljön a szerkesztő; de a speccia-
ban, mikor nem is a tulajdonos elhatározza, hanem ~~magáé~~ speciális inóvól,
költeményekről kell mondani ítéletet: nem látom át, miért ne mond-
haffék el, A. azt, B. azt, ha szinte ez a B. maga a szerkesztő volna is.
Gyulai például minapi Katár-ekikékre azt mondta, hogy irni fog az ellen-
-a mis róla mondare? (perste nem ír foha, mert ő semmit sem ír): elvárjam-
-e előtte a lapot, mivel már a te véleményed a szerkesztő, s kerinted
magáéva' kette volna? Az hiszem, hogy ha a dolgot vitatja, s nem kényez-
a személyt, az ő külön véleménye szinteig helyre követelhet. A mit
te például felhuzta, s. i. hogy úgy sehem, mintha a szerkesztő kiadna
valamely verset, s nyomban utána rimuszana', hogy az rosz, megbecsős,
de nem talát. Vers, költői productum, mit ha a szerkesztő érellen-
talát, elvolyja; bírálat, az vélemény, melynek ellenében a szerző közzé-
ket elvolyja véleményt, a néből hogy ez által egyik tette a másik-
kal profusná. Mi az igazság nyomozása, ha nem különböző vétele-
nyek meghallgatása, s ez által lap ei szerkesztő nem válik követel-
kenné magával. —

No már most az a kérdés, adjam-e hát nyilatkozatomat?
Ha kívánod: fogom adni, ambar nem kevesebbet mondare benne, mint
az, hogy a szerkesztő s. vagy malitiosus ^{vola} irántad, vagy 2., azk sem
kutyja, mit csinál. Legrosszabb a dologban, hogy ha — mitül felét — vipro-
nyunt a lap körül ez által szenvedne, senki sem fogná azt a vida-vé-
tárat, hanem a már megindult bírálatnak, Csakról — tulajdonítani, da,
csára nyitá tevelődne, melyek közteleni fogak, legesélyesebben az, hol
a bírálat folyván e viszony ér írtetik. Sőt majd azt kell gondolnom, ma-
gannak is, hogy e boldogtalan kritika lépsite elé kedélyedet, az más-
bi nyilatkozatom. Mert magukban az éprévetelében nem talátot rá
elég otos. —

Édes Károlyom! arra kértel, győzködjél meg, hogy semmi
sem uttam méltatlan indulatból irántad. Faj nekem az egész
affaire, s inkább, hogy sem elhidegülj irántam és lapom iránt,
jereitnem eleriül fogva nem vörtektei lenni. Gondold meg helyke-
temet. — Nyilatkozatokat, ha ismét kívánod, adni fogom, De nem
addig, míg újabb válságod kourám nem sikerik. Ugya ennek pár
nap, s meg a jóvő prámaban híjühet, ha ki kell jönie. Sine ira et cum
studio. Tives ü dröxlissel

Pest, febr. 18. 1861.

Károly
Arany

A királyi-pártolók mérsvát küldd be,
hogy közhívenem is beirhasam. A pénz,
zet bánj terpeied jereind. —

16.

Nagy tiszseletű Szász Károly
urnak.

Rim-Szentmiklós.

1861. február 13.

+